

Forumul B'NAI B'RITH ROMÂNIA Înființarea Comisiei pentru conservarea sinagogilor din România

Întrunirea Forumului B'nai B'rith România, din 25 ianuarie a.c., s-a remarcat prin câteva repere semnificative: ● *Participare*. Nu doar prin faptul că Biblioteca Templului Coral, unde s-a desfășurat reuniunea, s-a dovedit neîncăpătoare, dar, mai ales, prin prezența unuia dintre președinții de onoare ai Forumului, *Adrian Barbu*, din Elveția. ● *Ordine de zi*. Este vorba, în primul rând, de informarea făcută de președintele Forumului, *José Iacobescu*, privind Convenția B'nai B'rith Europa, care urmează să aibă loc la București, în mai 2008. Proiectul a primit acceptul de sprijin din partea fostului ministru român al Afacerilor Externe, *Mihai Răzvan Ungureanu*, și din partea președintelui Camerei Deputaților, *Bogdan Olteanu*. Cu ocazia intrării României în U.E. - a menționat președintele Forumului -, au fost primite, pe adresa B'nai B'rith România, scrisori de mulțumire adresate de președintele României, *Traian Băsescu*, și de primul ministru, *Călin Popescu Țăriceanu*, pentru susținerea demersurilor Forumului în fața conducerii B'nai B'rith Europa, care, la rândul ei, a acționat eficient, la Bruxelles, pentru realizarea dezerideratului comun. A fost, de asemenea, evidențiată activitatea de voluntariat social, susținută de prof. dr. *Andrei Voinea*, *Sașa Ionescu*, *Franca Opreșcu Aronovici*. A existat, pentru reporter, și un *moment de emoție*: primirea în rândul membrilor Forumului a colegului nostru, *Solomon Florian*, care a mulțumit Comitetului de Conducere al B'nai B'rith România pentru recomandare și și-a făcut un succint C.V., amintind activitatea sa de peste patru decenii la Societatea Română de Radiodifuziune. În prezent, își aduce contribuția la monitorizarea actualității evreiești din țară și străinătate. *Irina Cajal* și *Boris Marian Mehr* au susținut candidatura lui *Solomon Florian*.

Miezul reuniunii l-au constituit conferințele despre „România, evreii și ale lor sinagogi minunate” (realizator - arh. *Aristide Streja*, moderator - *Boris Marian Mehr*) și „Situația actuală a sinagogilor din România și măsurile ce se impun pentru menținerea lor”, comunicare prezentată de prof. dr. arh. *Tiberiu Benedek*. Ceea ce a izbutit arh. *Aristide Streja* a depășit ideea de conferință, intrând în sfera eseului cinematografic. Pentru că toți cei prezenți au avut prilejul să admire la retroproiectoare cele mai frumoase sinagogi din România (pe fundalul cântecului „A idişe mame”) - imagini ale unor adevărate opere de artă, în lumea cărora am fost introduși prin comentariile unui ghid competent. A fost o incursiune, din unghiul specialistului în domeniul monumentelor arhitecturale iudaice, în ceea ce ne-am obișnuit să numim *contribuția evreilor din România la cultură și civilizație*. A fost, totodată, o expresie a iubirii față de valorile tradiționale, a respectului față de *Tșuva*, *Zduca*, *Tfila* (reînțoarea la iudaism, binefacere, rugăciune); o *meditație despre evreitate*. Un accent special a fost pus pe dimensiunea morală a sinagogii - centru al vieții comunitare din toate timpurile. Conservarea

sinagogilor din România, parte integrantă a patrimoniului cultural românesc, trebuie să preocupe, deopotrivă, F.C.E.R., comunitățile și administrațiile locale, municipale și orașenești - a fost concluzia expozeului cinematografic.

Comunicarea profesorului dr. arh. *Tiberiu Benedek* a impresionat prin bogăția informației, prin observațiile pertinente, în care pasiunea față de temă era controlată de luciditate și pragmatism. Conferențiarul a apelat la graiul cifrelor: ● lăcașuri de cult înainte de război ● lăcașuri de cult existente ● lăcașuri de cult care au avut de suferit după cutremurul din '77 ● cheltuieli pentru renovări și reparații ● inițiative ale unor președinți de comunități pentru restaurarea sinagogilor locale. A fost evidențiată strădania președintelui F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, de a aduce fonduri din partea statului român pentru conservarea sinagogilor din România. În prezent, autoritățile au răspuns pozitiv în ceea ce privește Sinagoga de Lemn din Piatra Neamț și Sinagoga Mare din Iași. Sinagogile care nu mai sunt în funcțiune pot fi menținute prin comodat sau închirierii în scopuri culturale.

Au urmat dezbateri, la care participanții au pus în evidență: ● inițiativa Filialei A.C.P.R.I. - Târgoviște (președinte, *Ileana Ghenciulescu*) de comodat cu Universitatea „Valahia” a Sinagogii locale ● inițiativa lui *Cristian Contraș* (autorul cărții „Caust”) de folosire în scopuri culturale a Sinagogii din Zalău (*Vera Bărlădeanu*) ● importanța grijii nu numai față de edificiul, ci și față de oameni în suferință care nu s-au adresat comunității (*Radu F. Alexandru*) ● ideea de *Beit Hamișkan*, care stă la baza concepției arhitecturale sinagogale, cu exemplificare: recent construita sinagogă din München (*Tiberiu Roth*) ● machetarea (după documente, fotografii) a templelor, sinagogilor dispărute (*Boris Marian Mehr*), idee sprijinită și de *Lya Benjamin*, cu o referire concretă: *Cahal Grande* din București ● includerea în circuite turistice a unora dintre sinagogi, de pildă, Sinagoga din Șimleu Silvaniei (*Hary Kuller*), Sinagoga din Gheorghieni (*Eva Tuțui*) ● nevoia de popularizare a acestor mari valori culturale evreiești și românești, prin scoaterea de timbre poștale (*Țicu Goldstein*) ● solicitarea autorităților statului pentru repararea fațadei Sinagogii din Sibiu, cu atât mai mult cu cât, în această capitală culturală europeană - 2007, va avea loc Festivalul „Euroiudaica” (*Irina Cajal*) ● nevoia de a cunoaște și popularizare a autorilor acestor edificii istorice (*Radu Bogdan*).

La sugestia președintelui și a președintelui de onoare a Forumului, *José Iacobescu* și, respectiv, *Adrian Barbu*, a fost propusă constituirea unei Comisii B'nai B'rith pentru conservarea sinagogilor din România. Ceea ce poate observa oricine este volta mai amplă în activitatea din ultima vreme a Forumului.

IULIA DELEANU

În urma unor perseverente demersuri din interior și din exterior, regimul comunist din România a acceptat, în 1967, prezența reprezentanților JOINT și a ajutorului pe care „Joint Distribution Committee” (J.D.C.) îl oferea asistenței sociale a evreilor din România. Rezultat al prezenței acestei organizații în țara noastră, s-au înființat zece restaurante rituale, 21 de dispensare și 26 de puncte sanitare. S-a introdus asistența medicală pentru numeroși oameni suferinzi, ajutorul cu alimente și cu haine pentru cei nevoiași. S-au construit ori amenajat trei cămine-spital pentru vârstnicii neajutorați. În 1997, după 30 de ani de colaborare cu JOINT, în sistemul de asistență erau incluse 2.000 de persoane. JOINT a ajutat și statul român în anii cu inundații (1970, 1975). Reprezentanții JOINT (timp de două decenii sub conducerea dr. Zvi Feine) s-au aflat mereu aproape de evreii din România, de nevoile lor.

40 de ani de colaborare România-JOINT

Comitetul, numit prescurtat JOINT („unitate”), a fost fondat în 1914, în S.U.A., la începutul primului război mondial, pentru a-i ajuta pe evreii din Palestina și din Europa de Est, amenințați cu spectrul foamii, se arată într-o scurtă istorie, redactată de JDC. Între 1914-1918, i-a sprijinit pe evreii din Lituania, Polonia, Austro-Ungaria, Turcia. În perioada interbelică, activitatea Comitetului JOINT s-a extins, circa 300.000 de evrei fiind ajutați să ajungă în S.U.A. și în alte țări, unde pericolul și persecuțiile antievreiești nu se manifestau, ca în Germania, în special după 1933, când celor 300.000 li s-au adăugat alte zeci și sute de mii de posibile victime. În unele țări europene, inclusiv în România, s-au înființat cooperative, bănci de credit, școli, dispensare. Deși proporțiile Holocaustului au depășit orice imaginație, JOINT a făcut eforturi de a salva evrei, unul dintre sediile sale fiind în Elveția. Tot JOINT a contribuit și la înființarea și consolidarea statului Israel, ajutând 440.000 de evrei din Europa să ajungă în Statul Evreu. După război, țările socialiste au întrerupt orice relație cu JOINT, numindu-l „agenție imperialistă de spionaj”. Au fost oameni arestați și condamnați sub acest pretext în România și în alte țări socialiste. România a fost, se pare, prima țară care și-a revizuit poziția, datorită unor divergențe cu Moscova, dar și eforturilor regretatului Șef Rabin dr. Moses Rosen.

BORIS MARIAN

Potrivit unui nou document descoperit recent în Arhivele Ministerului român de Externe

Pornind de la cifra indicată în memoriul pe care Federația Uniunilor Comunităților Evreiești l-a înaintat generalului Ion Antonescu, la 8 martie 1941, cei mai mulți cercetători ai pogromului legionar de la București au apreciat că numărul evreilor care au murit în timpul rebelunii legionare din 20-23 ianuarie 1941 ar fi fost de 123. Acum, într-un articol intitulat „Gâlceava cifrelor”, semnat de prof. univ. dr. Ion Calafeteanu, publicat în „Magazin Istoric” din ianuarie 2007, se avansează o altă cifră, mai mare, și anume 151. Profesorul Calafeteanu reia cifre prezente în documentele vremii (comunicate, informații ale diplomaților

Numărul evreilor victime ale pogromului legionar din București ar fi de 151

străini, „Jurnalul” lui Mihail Sebastian, *Raportul* Comisiei „Wiesel” sau un studiu al istoricului Jean Ancel), subliniind că ele au fost foarte diferite și controversate. Dar autorul articolului vine acum cu o nouă precizare, în urma descoperirii cu totul întâmplătoare, în arhiva M.A.E. (fond „Dosare Speciale”, vol. 489, fila 94), de către domnia-sa a unui document care ar putea reprezenta cifrele reale ale victimelor. Este vorba - scrie prof. Calafeteanu - de răspunsul dat la o notă (nr. 8913 din 5 februarie 1941), adresată Președinției Consiliului de Miniștri, în care Ministerul Afacerilor Străine solicita o evaluare finală cu privire la numărul victimelor

rebeliunii legionare. „Răspunsul la această notă, pe o hârtie cu antetul Președinției Consiliului de Miniștri, poartă ștampila „Secret” și este semnat de generalul Ilie Șteflea”, arată autorul. În acest document, la rubrica populație civilă se arată: „Populația civilă: 202 morți și 451 de răniți. În totalul populației civile sunt cuprinși și evreii: 151 morți și 60 de răniți”. „Faptul că este vorba despre o corespondență «secretă» între două instituții centrale ale statului, ne îndreptățește să afirmăm că, în sfârșit, ne aflăm în fața cifrelor reale. Ele nu au au fost date niciodată publicității”, conchide prof. Calafeteanu. (E.G.)

Conducerea F.C.E.R. a protestat, într-un comunicat de presă, împotriva propunerii legislative a senatorului C.V. Tudor vizând modificarea dreptului de proprietate asupra bunurilor comunitare religioase. Se subliniază că „propunerea legislativă în cauză, prin articolul unic de modificare a art. 9 din Legea 598/2002, este contrară spiritului și literei acestei Legi, care stabilește „dreptul unic de proprietate al F.C.E.R. asupra bunurilor comunitare religioase, cu caracter sacru”. În comunicat se scot în evidență eforturile depuse de F.C.E.R. pentru a întreține cimitirele și lăcașurile de cult, sprijinul primit din partea guvernului României în vederea formării unui grup de lucru interministerial cu

F.C.E.R. este unicul proprietar al bunurilor comunitare religioase

participarea și a autorităților locale, care să se ocupe de întreținerea și protejarea cimitirelor și sinagogilor, precum și cu alocarea de fonduri pentru acest scop. „În aceste condiții, propunerea legislativă a senatorului C.V. Tudor de înființare a unei comisii mixte, cu participarea evreilor originari din România trăitori în alte state și a reprezentanților lor rabinici, cât și a organelor statului român cu atribuții executive, care să poată lua decizii operative, nu este nici necesară, nici posibilă. Preluarea acestei propuneri legislative într-un amendament la Legea 598/2002 înseamnă încălcarea dreptului de dispoziție asupra proprietății, conferit de această lege F.C.E.R.” - se arată în comunicatul de presă. Documentul precizează că „organizațiile evreilor originari din România nu au solicitat participarea la decizia privind sinagogile și cimitirele evreiești din țara noastră”.

21 de morminte - vandalizate în Cimitirul Giurgiului

În noaptea de 3 februarie a.c., un grup de patru adolescenți a vandalizat Cimitirul Evreiesc din Șoseaua Giurgiului. 21 de monumente funerare au fost răsturnate și sparte cu drugi de fier. La sesizarea C.E.B. și F.C.E.R., poliția a început investigațiile și a reușit să prindă trei dintre cei patru făptași. Nu se știe deocamdată motivul acestei acțiuni, dacă a fost o „inițiativă” proprie, efectuată de niște huligani, sau dacă în spatele acestui act condamnabil se ascund alte intenții, dacă nu cumva a fost determinat de reacția foarte fermă a conducerii F.C.E.R., din ultimul timp, față de manifestările antisemite, ca de pildă plângerea penală împotriva profesorului Ion Coja și luările de poziție față de măsuri ale unor instituții de stat sau organizații care lezează comunitatea evreiască din România. (E.G.)

Protest al Federației împotriva acordării titlului de „Cetățean de Onoare” al Timișoarei scriitorului Paul Goma

F.C.E.R. a adresat Primăriei Municipiului Timișoara un protest legat de intenția Consiliului Primăriei de a-i conferi scriitorului Paul Goma titlul de „Cetățean de Onoare” al orașului, „pentru întreaga sa activitate”. În motivarea luării de poziție, semnată de președintele dr. *Aurel Vainer*, se recunoaște că scriitorul „are incontestabile merite de important opozant al comunismului”, dar acțiunea Federației a fost determinată de „antisemitismul virulent care impregnează multe - dacă nu majoritatea - dintre luările de poziție ale dlui Goma în arena publică”. În scrierile acestuia, „etnia evreiască este prezentată, în ansamblul ei, ca răspunzătoare pentru o serie întreagă de nenorociri care s-au abătut peste România - de la răscoalele țărănești din 1907 și până la pierderea Basarabiei, instaurarea comunismului și falsificarea vinovată a trecutului, atât în vremea regimului totalitar, cât și după răsturnarea acestuia... Scriitorul a urmărit și continuă să urmărească, într-o manieră vădit tendențioasă, culpabilizarea evreilor pentru vinovății imaginare, «în cea mai bună» tradiție a antisemitismului” - se arată în protest. „Acordarea acestei distincții se află în contradicție flagrantă cu poziția unor reprezentanți de marcă ai societății civile românești, a Uniunii Scriitorilor, care au condamnat elucubrațiile antisemite ale lui Paul Goma”, conchide protestul F.C.E.R.